

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Drei Vorlesungen in Rom - Cod. Ettenheim-Münster 196

Lugo, Juan

[S.l.], 1632-1633

Sectio V.

[urn:nbn:de:bsz:31-116360](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-116360)

SECTIO V.

De Voluntariis & indirectis, interpretatiuis, & alijs speciebus Voluntarij.

Dicendum breviter de aliquibus nominibus voluntarij. Voluntarium aliud
 e' directum, aliud indirectum. directum e' qd in se ipso e' volitum vel per se
 procedit a voluntate, talis e' actus voluntatis qui per se e' directe obitus a
 voluntate, tale item e' obitu directe volitum, ut cum volo ambulare, ambulare
 e' directe voluntaria, imo licet remote, oriatur a voluntate, potest et volun-
 tarium directum, ut cum propicitur sagitta ad vulnerandum hostem, vulnus
 illud licet sit mediata e' remote, a voluntate, e' directe voluntarium, h. e. oppo-
 nitur directum cum remoto, qd negos directe, procedit ab tuo licet mediata, e'
 remote.

Voluntarium indirectum appellari solet illud in qd voluntas n' fert
 immediate, sed mediante, alio e' quasi per circuitum alterius obitu. conferunt
 iam diximus hoc e' voluntarium directum e' remotum, quare S. Thomas infra
 q. 57 art. 1. in corpore n' d' condidit inquit voluntarium indirectum q' volunta-
 rio qd alio, ita ut indirectum sit illud qd voluntas potuit prohibere e' n'
 prohibuit, talis e' combustio domus qd respectu eius qui potuit extinguere
 incendium e' n' extinxit. sub voluntario itaq' obiecto comprehenduntur
 a S. Thoma in quenti art. 3. omissio e' effectus ex omissione secutus, ut in
 exemplo posito omissio voluntatis extinguendi ignem e' combustio subter-
 cutis, utrag' dicitur a S. Thoma voluntaria indirecte, quatenus voluntas vo-
 lendo e' agendo potuit impedire hoc qd e' n' velle in agere, e' per se sequens pot-
 potuit impedire combustionem. itaq' voluntarium indirectum e' qd n' proce-
 dit a voluntate per influxum positivum sed per emissionem influxus.

Quod dicitur voluntarium in formale e' virtuale. voluntarium
 formale dicitur qd amatur in se, virtuale vero qd amatur in alio. sub mo mem-
 bro n' continentur solum qua amantur in se, nam hoc modo solum amatur finis,
 sed continentur etiam qua amantur in alio ut media cum fin' amantur in se. qd
 quando volo ambulare pro sanitate, ambulare e' formaliter voluntaria, quando
 vero aliquid vult ebrietatem, ex qua videt sequi somnum, vult somnum vir-
 tualiter seu in alio. ita refert S. Thomas voluntarium in se e' in alio infra
 q. 77 art. 7. rursus voluntarium virtuale seu in alio e' duplex, aliud e'
 sequitur ex aliqua causa positiva volita, ut sequitur somnus ex ebrietate, aliud
 vero sequitur ex omissione volita, ut ex silentio meo sequitur peccatum proximi
 quem n' correxi ut deberem, illud peccatum e' meum voluntarium virtualiter
 seu in causa. e' quamvis in nra sententia n' debet puri omissio libera ex qua
 sequi

sequi potest effectus, datur in omnis voluntate quae quod ad suam attinet eodem modo eadem effectus sequentis, nam effectus ortus ex omissione voluntate e ritetia voluntarius in cda, hoc e, in ista omissione voluntate quae e cda illius effectus.

Haec e divisio in Voluntarium simpliciter, & interpretativum. Voluntarium interpretativum appellari solet qd si aliquid praecipitur vel ab eo preteritur veritabiliter sumitur voluntarius. solet a hoc dupliciter potius in unum contingere qd maxime observandum pro ma moralit. mo solum ex assumptione qua praesentem iudicio si peto librum a Petro dabit michi, e tunc ex interpretativum consensu Petri utor ipso libro, quando iudicio illud h e in unum ex causa rationem rati modi utentis abq licentia vestius, seu reuera hic reperi interpretativum h sufficit ut actio meq sit Petri voluntaria, sed solum ut si sit illi involuntaria, qd h e contra aliquam voluntatem, Petri scilicet vel interpretativam, e ex hoc capite excusamus a furto h si hie vult qd iuxta Petri voluntatem quam h e ista illam, furtum e. debet e ista voluntatem Petri. in qd vero casibus in quibus actio debet e h solum h ista seu positive iuxta voluntatem Petri h sufficit eiusmodi voluntas interpretativa v. g. ad audiendas Confessiones requiritur voluntas Praelati recipientis iurisdictionem quare h sufficit si ego certe sciam Praelatum ratum licentiam si petam vel ratum habebit e consensuram, haec e. interpretatio solum facta h hie actus non h sit contra eius voluntatem, h tñ ponit aliquam voluntatem praesentem in Praelato a quo valorem e vires aliquid hie actus. similiter h scias Petrum ratum habiturum qd eius noie accipias Mariam in sponsam, non sufficit haec interpretativa voluntas, ut pote nunc vna aho mandato contrahere eius noie Matrimonium qd causam rationem. in his vbi e similibus casibus requiritur alia voluntas interpretativa scias, qua hunc datur quando ex circum. Praeterea iudicio Petrum hie e videtur sufficienter explicare se habere talem voluntatem, ut eum Praelatus videt me dixerim ad audiendas Confessiones e id h prohibet, cum facile potest censetur habere voluntatem positivam, pariti michi iurisdictionem. similiter ille qui vult eam in qua seipm stineri aliquid effectum necessarium interpretativae vult etiam effectum.

His potiss que facilia e reddant aliqua dubia paulo difficiliora. immo e an ut omnis sit voluntaria requiratur veritabiliter seu obsequio facienti. v. g. video ex meo somno sequi omissionem sacri audienti die h e obsequio volo h e dormire non tunc somno sacri sit michi voluntaria. e negans aliqui Medina Sarrus, Navarra, Victoria casu apud Salas in sexto disp. j num. 25. Contrariam sententiam docet Gabriel Vasquez sup. 24 cap. 3. Valencia disp. 24 j num. j d. Responsio Voluntarium. e aliquid reposit e sequi alia ut supra num. 26. e tunc qd vera. colligitur ex Thomae in secundis art. 3 in articulo de vitiis. ubi ait illud cuius dicitur voluntarium. illa. a. omnisio e sub noie dominio e e notis voluntaria. eodem modo loquitur hie 3 Ethic.

3 Ethic. cap. 5. Gregorius Nisung mo tua Philia II. 2. & Damascus lib. 2.
Fidei cap. 26. qui dicit agere e h agere e nobis spontanea e Volunta-
ria, nec distinguunt quando datur vel h datur deceptum.

Ita facile apponit: qd Voluntarium e h e in potestate volentis,
sed h minus e in nra potestate omissio quam actio positiva. E h minus
e voluntaria. item qd in illa omissio e nobis libera, cum potest non e h
poni. E Voluntarium qd liberum e species Voluntarii. pterea quid dicat ho-
minem tentatum ad lasciviam sed resistente in nra voluntate directa sed
solum indirecte, quatenus Voluntarie e applicat ad alia, hunc, inquam, h vo-
luntarie resistere tentari. Deniq; pceptum h facit qd res facta vel
voluntaria ut mihi magis voluntaria vel libera, sed suggerit dicit e in mea
potestate. E si posita facta omissio laici e voluntaria etiam in nra pcepto
est.

Obicitur mo S. Thomas in 2^a 2^a art. 3. exiens obligacionem et omissio
reducatur in aliquam causam. S. Thomam exagere debetum ut omissio
imputetur h tunc indirecte a voluntate, iam e. prius videtur dixerat e a
voluntate indirecte omissio e se h e h agas, e h indirecte a volun-
tate h sufficit ad Voluntarium simpliciter, deo advenit requiri debetum,
ut imputetur seu ut simpliciter dicatur Voluntarium.

Obviunt deo illud volun e Voluntarium ad qd voluntas fertur
secundum inclinacionem e propensionem suam, ut dicit S. Thomas in 2^a 2^a art. 3.
e ad 2^a e. ma parte 2. e 2^a art. 3. sed in casu posito nulla e voluntatis
propensio aut affectus ad omissioem. E omissio h e voluntaria. E vel
maorem illi de voluntario directo, vel si illegatur de h voluntario debet
etiam propensio accipi late e tunc negamus man. qd omissio e secundam
propensionem voluntatis indirectam h sufficit ad Voluntarium indirectum.

Obviunt 2^a h tunc 3 Ethic. cap. 5. ubi ait voluntarium afferre de-
lectacionem, h si a. e delectio ubi h e amor. E quando omissio h amatur
directe h e voluntaria. E eodem modo, vel h tunc loqui solum de Volun-
tario directo, vel si loquitur de h Voluntario dicimus eo modo quo illa omis-
sio e voluntaria in casu, afferre etiam delectacionem in casu, delectat e. nos
ponere causam omissiois laici. ultimo adverte totam hanc e quadrationem
de nobis, quare de ipsa h e multum conveniendum, loquentem h e cum mul-
tis qui eam omissioem vocant semper voluntariam, inter quos e S. Thomas
2^a 2^a art. 3 in argto 2^a extra. H. a. de omissioe dicitur e illi debet
tam de omissioe externa laici tam de omissioe interna volenti.
laicam eadem e. E rad de utraq; ut appellatur vel h appellatur voluntaria.

2^a do dubitatur de effectu secundo ex omissioe: an sit voluntarius
etiam si h interueniat factum v. g. potuit extinguere ignem, h tunc tenetur,
h extingui, an combustus subsecuta sit mihi voluntaria. hae etiam e

quodro

ignem e agens reale applicatum, vel Deus ad exigentiam eade. Sed
ab hac eade e ignis, ab hac e ignis reversus, ab hac e e destructio factus
sua e carentia ignis, qua nihil aliud e quam eio pexerantia, a mea a
voluntate. nihil horum e proprie loquendo, sed solum carentia cuiusdam
actionis potentia quam ego potui effuere, ad extinguendum ignem, qua carentia
e a me dicitur, sicut de alijs omissionibz diximus e dicitur, e voluntate.

Quod liberum: pexerantia ignis e mihi libera. Eo voluntaria. Sed
potest. In mea potestate e si n sit ignis e laborum e mihi si n sit. Etiam
e liberum si sit, n sit e. E liberum mihi in un extremum quon sit eiam libe-
rum alio. E, negatio huius de libertate propria e simpliciter. ad proba eom
vera nega hnt e sententi e una neg. negatur ea, qua sit nra e multa exempla
nam in potestate mea e si Petrus moratur, solum e. illum occidit, n sit e in
mea potestate si vivat, n solum e. negare eius vitam extra agitur nris e
hodie. in in mea e libertate e destruere, ignem, n sit eum revocare.
ad hram pntiam dicimus n verum. e quando comparatur voluntas
ad actiones suas, has e. n sit libere potest, sit etiam n potest e e contra
qa illa actio n sit ad alia ead, prooz, n e in verum de effectibz quos, ali-
quando solum libere potest e n solum libere impoere quon ab alia
e ad eiam sine nobis ponantur, e extra solum aliquando libere impoere.
e in n solum illos potest. sic solum libere eperire sicutram e n solum im-
pore n pntatur, in me etiam n aperiente alius ean aperiet, e extra
solum libere impoere meam sapientem, licet n solum libet ad ean revocantem.
ostatur ergo solum libertas ad aliqua extrema opposita et ad impoerendum n
impoerendum qua sit actiones mea, n sit solum datur libertas ad effecty oppositos
ut ad vitam e mortem, e ad sanitatem e morbum etc.

Ea pars eadem nra assertionis subiect eos effecty ex omis-
sione secutos e nobis voluntarios improprie e secundum quid, dicitur
e de mente fortis e phis. cap. 3. et. 20. hnt veritatem in seipis contrariorum.
E ead, so e. pons hnt e concupiam e n e abrens n quaquam eam e con-
trary dicimus. quasi diceret: licet n sit in rigore ead, sed in aliquando mi-
nus proprie, ita appellatur, va hoc etiam solum dicimus vnicibz e liberam
conversu eom sua grae habituales quatenus scilicet sit omittere peccata
qua si omittert grae revocatur, eue effectus secoty ex omissioe peccati,
scilicet grae revocatur, tribuitur, omitterenti, e certum e n imbecillitate,
peccatum peccati e etiam sine peccato operandi sit omissio appellari ead
voluntaria effectus ex omissione secuti.

Ratio vero a priori e: quia huiusmodi omissio aliquomodo
licet minus proprie influat in effectum nampe remouendo pntiam, qui licet
n sit influat us proprie, e tñ influat, impoerens e qui fuerat influat us im-
putatum e adveniente peccato e interpretatum in alio casibus, possumus
ergo

ergo etiam n̄ dante iureto appellare illum effectum aliquomodo volun-
tarium n̄ impediendi. sic dicimus coherere voluntarie agrotare. eam qui
potuit facile medicina morbum impedire, e voluntarie pati qui potuit
facile fugere lictorum manus ne caperetur, & alia huiusmodi in quibus nul-
lum erat preceptum impedire n̄.

Hinc est qd fundata 2da sententia. ad iuram dicimus peccato nra
n̄ ee Deo proprie voluntaria, ee tñ illi voluntaria improprie, inrecte
& secundum quid, quatenus potens impedire e n̄ impedit. videtur Palestra
infra disp. 6. q. 9. puncto 1. d. qd si propterea. vii. beati. ad verbum coherere n̄
ee id ee dicendum Deum ee eam n̄ peccati, sed tñ n̄ ee contentendum
n̄ aliquis dicat Deum ee eam indirectam. videtur etiam S. Thomas 3
parte. q. 47. art. 3. ubi explicitis verbis dicit Deum fuisse aliquomodo
causam tuam necis quam potuit impedire e n̄ impedit qd probat qd gene-
raliter loquendo ois qui n̄ impedit eum potest dicitur ead effectus scilicet, ut
ille qui n̄ claudit fenestram dicitur ead qd imber ingruatur. loquitur
a S. Thomas quando nullum e preceptum impedire, ut dicitur ex eam-
plis quibus videtur, e ex ipso Christo qui certe nullum habebat preceptum impe-
dendi tuam necem, e tñ ex hoc capite infertur peccatum effectum illum dicitur
voluntarium n̄ impediendi. videtur etiam Siquis infra 129 in fine. e
1 parte disp. 95. num. 67. Evangelii disp. 24. 129. tñ eum dicimus
incedendum proxiimo. iuram ab eo qui n̄ impedit n̄ proprie sed improprie e
indirecte, scilicet mediante omissione, a sua omissione procedit incedendum
n̄ positive. sed ut a remouente. prohibens. ad formationem similiter negimus
eam argutam positivam incedere ee incedendum, sed ultra eam eam potest
recurrere alia eam minus imperia, quarum neutra qd n̄ e positivus ne negatus,
n̄ e necessarius nisi supposito qd existant illo ead. potest itaqz incedendum
ab incedendo sequi eam n̄ Petrus n̄ existeret, supposito tñ qd Petrus
existat e n̄ impedire illud, necesse. e qd Petrus n̄ impediatur, atqz ita recurvat
inrecte ut requatur incedendum.

Quabitatur etio de effectu peccati ex ead sententia: an semper effe-
tus sit voluntarius ei qui potuit eam etiam quando n̄ e preceptum prohibens
illud ead positionem? R. breuiter distinguendo, aut e. ead positive voluta-
nt necessariam incedendum cum effectu, ut applicatio ignis cum combustione,
aut inquam sit incedendum contingens, ut correctio subiecti cum ignis
exappondo, in utroque casu effectus e voluntarius si sit volutus e intentus
a volente eam, nihil e. deest ad rationem voluntarii ut procedat ead rationem incedi-
at e a voluntate ipsam intendente. si vero n̄ sit sponte volutus h̄c tñ neces-
sariam incedendum cum ead voluta, tunc erit voluntarius virtualiter e im-
pedit, qui e. nichil. Auscedens vult etiam virtualiter nequens qd in
Antecedenti virtualiter e necessario contrahetur. hoc modo qui interficit
matrem

matrem gravidam dicitur voluntarie occidere infantem licet id n̄
intendat. Item qui licite comburit domum propriam in bello ubi etiam
aliqui ~~hostes~~ innocentes comburentes voluntarie id facit, licet mixtum
sit cum aliquo involuntario. & idem dicendum e quibus ex causa positione
sequitur omittis, ut si propeas Brexiam in mare omittis recitatoris ne-
cessario recuta e voluntaria, etiam si n̄ hās peccatum recitandi.

Si. or. effectus n̄ sit finaliter volutus nec etiam necessario sequatur
ex causa voluta, tunc n̄ dicitur proprie voluntarie volenti causam nisi immixta.
e valde impropre, tunc. e. qui vult causam n̄ dicitur velle effectum cum
effectus n̄ hāt mixtionem physicam cum illa causa, nisi forte tenaris imper-
dire vel n̄ dare illam occasionem, tunc. e. effectus volutus imputabitur tibi
e aut voluntarie moraliter seu imputative. hinc e peccata parvulorum
tribui illi qui suo malo exemplo d hinc occasio peccandi, licet hic n̄ inten-
derit. hinc etiam e contra peccata hominum n̄ dicit voluntaria. Peccat
Deus voluntarie, det nobis appetitum sensitivum e alias occasiois e in-
ch partes ex quibus sicut infallibiliter recutura peccata, q̄ Deus dando illas
hoc nec vult peccatum nec dat aliquis q̄ ex se hāt necessariam mixtionem
cum peccato, sed ex malitia e libertate hoīs sequitur peccatum cum pōt
n̄ regeri. n̄ struuntur ergo peccata in illa causa quam Deus dat, ita ut qui
vult illam causam debeat implicite velle peccata.

Dices: Deus vult e causam appetitum sensitivum e iis in se ad
ad bonum in parte, quia hāt mixtionem necessariam moraliter loquendo cum
peccato, n̄. e. moraliter possibile resistere obij tentationem cum pax-
tis ordinariis grad, sed necesse e aliquando cadere e peccare, venialiter saltem.
E. Deus volendo illam causam vult effectum nempe lapsum qui ex ipsa neces-
sario consequitur. & negando neg. q̄ tota illa impossibilitas e necessitas n̄
e physica sed moralis, quia dat libertas e possibilitas physica n̄ peccandi,
quando. a. sola e mixtio moralis e n̄ physica, n̄ oportet enim qui vult
causam velle etiam effectum, nam effectus n̄ ille n̄ provenit perse ex positione
illius causae, sed ex abusu liberi arbitrii, q̄ licet cum difficultate poterat t̄
vincere illam tentationem annuam, quando vero causa hāt mixtionem necessari-
am physicam cum effectum, tunc qui vult causam vult effectum qui nec p̄t ad
illa causa reparari nec etiam peccari.

Dices: Deus dicitur causa ubi peccati q̄ ingreditur tentationem qua
t̄ n̄ hāt mixtionem physicam necessariam cum peccato e sequitur
huiusmodi mixtio necessaria ut dicatur velle effectum qui vult causam. &
Deum enim n̄ volun in genere tentationem sed eo alio e desideris ut sequatur
peccatum, diximus. a. quando causa conititur intendendo effectum tam tunc
effectum e necessarium; Deus vero e causam tentationem eo alio, sed potius ut rupe-
retur, certamen e. forte dat hoīs ut vincant n̄ ut vincantur.

Seco contra

